

ТЕМА № 7

ЛОГІКА ПОБУДОВИ ТА ПЕРЕВІРКИ ВЕРСІЙ

ПЛАН ЛЕКЦІЇ

- 1. Поняття гіпотези і версії**
- 2. Логічний аспект процесу побудови версій.**
- 3. Спростування і доказування версій**

Рекомендована література:

Бандура О.А., Лукашевич В.Г. Криминалистическая версия. — К.: НИИ РИО КВШ МВД СССР, 1991. — 81 с.

Гвоздик О.И. Логика. — К.: УАВД, 1994. — 256 с.

Гвоздік О.І. Логічні числення: принципи побудови та застосування в юриспруденції. — К.: Поліграфцентр «Тат», 2003. — 300 с.

Гвоздік О.І. Можливості використання формалізованої дедукції в слідчій практиці / О.І. Гвоздік // Філософські проблеми права та правоохоронної діяльності співробітників ОВС. — К.: Вид-во Укр. акад. внутр. справ, 1995. — С. 132–147.

Гетманова А.Д. Логика. — М.: Омега, 2011. — 337 с.

Жеребкін В.Є. Логіка. — Х.: Основа, 1998. — 256 с.

Жоль К.К. Логика для юристов. — М.: Гнозис, 2008. — 430 с.

Ивлев Ю.В. Логика. – М.: Дело, 2010. – 264 с.

Карамешева Н.В. Логіка. Підручник для студентів-
правників. – Львів: Вид-во Львівського ун-ту, 2000. — 193 с.

Козловський А.А. Право як пізнання: Вступ
до гносеології права. – Чернівці: Рута, 1999. – 295 с.

Кириллов В. И., Старченко А. А. Логика - "Издательство
Перспект", 2008.- 240 с.

Конверський А.Є. Логіка: Підручник. - К.: Центр навчальної
літератури» 2004. - 304 с.

Конверський А.Є. Логіка традиційна та сучасна. –
К. : Центр навчальної літератури, 2008. – 536 с.

Титов В.Д. та ін. Логіка. – Х.: Право, 2005. – 208 с.

Хоменко І.В. Логіка: теорія та практика. –
К.: Центр учбової літератури, 2010. – 400с.

Щербина О.Ю. Логіка для юристів. –
К.: Юридична думка, 2004. – 264 с.

Гіпотезою

називають методологічну форму наукового пізнання і соціо-культурної інтелектуальної взаємодії, що є імовірним припущенням щодо пояснення або рішення досліджуваної проблеми.

Гіпотеза– система суджень, понять і умовиводів.
Якесь одне окремо взяте судження або умовивід
ще не складає гіпотези.

Гіпотеза — процес розвитку думки.

Процес мислення в гіпотезі має певні стадії.

Розрізняють такі дві стадії побудови і доведення гіпотези:

- 1) висунення гіпотези і
- 2) доведення гіпотези.

Гіпотеза може пояснити або явище (подію) в цілому, або якийсь окремий бік явища, одну його властивість, один зв'язок.

Тому розрізняють гіпотези загальні й часткові.

Загальна гіпотеза — це припущення, котре пояснює причину явища або групи явищ у цілому.

Часткова гіпотеза — припущення, яке пояснює якийсь окремий бік чи окрему властивість явища чи події.

Окрім загальних і часткових гіпотез, існують гіпотези наукові й робочі.

Наукова гіпотеза — це гіпотеза, що пояснює закономірність розвитку явищ природи і суспільства. Такими є, наприклад, гіпотеза про походження сонячної системи гіпотеза про походження життя, гіпотеза про походження людини, вулканів, нафти тощо.

Робоча гіпотеза — це тимчасове припущення або здогад, яким користуються, будуючи гіпотези. Робоча гіпотеза є припущенням – пробою, тимчасовим варіантом, що допомагає побудувати ту чи іншу гіпотезу.

Робоча гіпотеза може стати в ході подальшого дослідження науковою гіпотезою.

Гіпотези в юридичному дослідженні називають версіями. **Версією** в судовому дослідженні називається одне з можливих припущень, які пояснюють злочинну подію в цілому або окрему його обставину.

Логічна структура версії така ж, як і логічна структура гіпотези.

У цьому плані версія від гіпотези не відрізняється, вона є лише її різновидом.

В процесі розслідування кримінальної справи висуваються різні версії.

Оперативно-розшукова версія може бути не пов'язана з конкретною кримінальною справою (наприклад, при підготовці заходів щодо запобігання злочину).

Початковою інформацією для побудови оперативно-розшукової версії служать оперативні дані.

Перевіряються ці версії непроцесуальним шляхом.

Під **типовою версією** розуміють найбільш характерне для даної ситуації, з погляду узагальнень слідчої або судової практики, ймовірне пояснення факту або події, що розслідується, в цілому. Типові версії є не проблематичними поясненнями подій, а емпіричне узагальнення причин деяких явищ, що часто зустрічаються.

Слідча версія — це версія, що будується в цілях встановлення об'єктивної істини у справі інтегральна ідея, модель досліджуваних обставин, створена уявою і міркуванням, що містить гадану оцінку наявних даних, службовка поясненням цих даних і виражена у формі гіпотези. При цьому логічна сторона версії не вичерпує її змісту і практичної ролі.

На відміну від оперативно-розшукової версії, слідча версія завжди відноситься до обставин конкретної справи, заснована на даних, одержаних процесуальним шляхом, і підлягає перевірці тільки в процесуальних формах (наприклад, слідчих діях).

Версія, що пояснює весь злочин в цілому, називається **загальною версією**. Перевірка загальної версії може проводитися не інакше, як шляхом послідовного з'ясування окремих обставин злочину. Кожна з обставин може бути предметом самостійного дослідження. З приводу кожного з них також може створюватися одна або декілька версій. Такого роду припущення виконують роль часткових версій. Загальна версія дає можливість намітити основні напрями для висунення часткових версій з приводу ще нез'ясованих ознак і окремих обставин діяння.

Розгляньмо стадії побудови і доведення версій у судовому дослідженні.

Процес побудови версії розпочинається із виявленням і закріплення фактів, що відносяться до злочинної події та особи, котра її вчинила.

Унаслідок логічного опрацювання фактичного матеріалу, зібраного у справі, висувається ряд версій, котрі пояснюють подію злочину і окремі його обставини.

Після того, як версії сформовані, вони піддаються перевірці – тобто доводяться чи спростовуються.